

Riktlinjer för godkännande och tillsyn av fristående förskola och pedagogisk omsorg i Tingsryds kommun

Innehåll

1 Generella bestämmelser för godkännande	5
1.1 Ansökan om godkännande	5
1.2 Ägar- och ledningsprövning.....	5
1.3 Definitioner.....	6
2. Förutsättningar för godkännande att bedriva fristående verksamhet.....	7
3 Riktlinjer.....	7
3.1 Krav för godkännande.....	8
3.2 Beslut.....	8
3.3 Förändringar i verksamheten	8
4 Ekonomi.....	9
4.1 Övergripande	9
4.2 Rutiner för ersättning.....	9
5 Riktlinjer för verksamheten	10
5.1 Övergripande syfte	10
5.2 Utbildningens syfte och förskolans uppdrag	10
5.3 Utformning och grundläggande värden.....	10
5.4 Förskolor med konfessionell inriktning	11
6 Barns rätt till utveckling och lärande	11
6.1 Barnets bästa.....	11
6.2 Barn i behov av särskilt stöd	11
6.3 Tilläggsbelopp	11
6.4 Barngrupper och miljön	12
6.5 Lokaler	13
6.6 Måltider	13
6.7 Barnsäkerhet.....	13
6.8 Barngruppens sammansättning och storlek.....	14
6.9 Anmälningsskyldighet till socialtjänsten	14
6.10 Skyldighet att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling	15
7 Kvalitetsarbete.....	16
7.1 Systematiskt kvalitetsarbete och klagomålshantering.....	16
7.2 Uppföljning och utvärdering.....	16
7.3 Barns och vårdnadshavares inflytande.....	16
7.4 Forum för samråd	17

7.5 Planering och information till barn och vårdnadshavare	17
8 Särskilt för pedagogisk omsorg.....	18
8.1 Familjedaghem	18
8.2 Flerfamiljssystem	18
8.3 Exempel på övrig pedagogisk omsorg.....	19
8.4 Personal i pedagogisk omsorg.....	19
8.5 Lokal för pedagogisk omsorg	19
8.6 Barnsäkerhet.....	19
8.7 Utdrag ur belastningsregister	21
8.8 Barn i behov av särskilt stöd	21
8.9 Övergripande krav på verksamheten	21
8.10 Plan mot diskriminering och kränkande behandling.....	22
8.11 Jämställdhet.....	22
8.12 Utveckling och lärande.....	22
8.13 Näringsriktiga måltider, lokalvård, smittskydd och hygien samt krisplan	22
9 Personal i förskolan	23
9.1 Skolchef	23
9.2 Pedagogisk personal	23
9.3 Rektor.....	23
9.4 Förskollärare.....	24
9.5 Övrig personal	24
9.6 Registerkontroll av personal.....	24
9.7 Tystnadsplikt	24
9.8 Kompetensutveckling och övriga krav gällande personal	25
10. Systematiskt kvalitetsarbete	25
10.1 Allmänt.....	25
10.2 Inriktning och dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet.....	25
10.3 Åtgärder och rutiner för klagomål.....	26
10.4 Barnkonsekvensanalys.....	26
11 Entreprenad	26
12 Övriga krav på verksamheten.....	27
12.1 Språk.....	27
12.2 Avgifter	27
12.3 Försäkringar	27

12.4 Köhantering	28
13. Tillsyn.....	28
13.1 Tillsyn, uppgiftsskyldighet och förebyggande åtgärder	28
13.2 Tingsryds kommuns tillsyn, råd och vägledning.....	29
13.3 Ingripanden vid tillsyn	31
13.4 Överklagande av beslut.....	32
Källor.....	34

1 Generella bestämmelser för godkännande

1.1 Ansökan om godkännande

Godkännande av fristående förskola eller rätt till bidrag för pedagogisk omsorg beslutas av bildningsnämnden. Godkännande beviljas under förutsättning att verksamheten genomförs i enlighet med gällande lagstiftning, förordningar och föreskrifter som gäller för berörd verksamhet.

Blanketten **Ansökan om godkännande av fristående förskola** finns på Tingsryds kommuns hemsida, likaså blanketten **Ansökan om rätt till bidrag för pedagogisk omsorg**. Ansökan ska vara korrekt ifylld och skickas till bildningsnämnden i god tid innan verksamheten beräknas starta. Sökande ska i ansökan lämna sådan information att nämnden kan pröva om sökanden har förutsättningar att uppfylla författningarnas krav.

En ansökan avslås om:

- det inte är säkerställt att sökanden har förutsättningar att följa gällande föreskrifter,
- sökande huvudman har en bristande stabilitet som innebär att en långsiktighet i utbildningen inte kan säkerställas,
- ansökan inte är komplett,
- personer bakom den juridiska personen visat misskötsamhet i att följa gällande lagstiftning, eller om personer som står bakom rättssubjektet bedriver i annat rättssubjekt fristående/enskild verksamhet enligt skollagen och detta är föremål för tillsynsåtgärder i form av föreläggande eller återkallande av godkännande.

Den kommun som handlägger ärenden om godkännande av en enskild huvudman får ta ut en avgift för ansökningar om godkännande enligt 2 kap. 5 §

1.2 Ägar- och ledningsprövning

Enligt 2 kap. 5 § i skollagen ska en ägar- och ledningsprövning göras innan ett godkännande kan ges eller beslut om rätt till bidrag kan tas.

Godkännande ska ges om den enskilde huvudmannen*:

1. genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten,
2. har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten, och
3. i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.

* Kraven omfattar ägare med ett väsentligt inflytande, ledning samt även andra som har ett bestämmande inflytande i huvudmannens verksamhet, såsom:

- Verkställande direktör och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten (faktisk företrädare)

- Styrelseledamöter och styrelsesuppleanter
- Bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag, och
- Personer som genom ett direkt eller indirekt ägande (ägande i flera led) har ett väsentligt inflytande över verksamheten

Huvudmannen är enligt 2 kap. 5 § i skollagen skyldig att meddela bildningsnämnden ändringar i ägar- och ledningsfunktioner.

1.3 Definitioner

I enlighet med 1 kap. 3 § skollagen (2010:800) avses med:

Fristående förskola

Förskoleenhet vid vilken en enskild bedriver utbildning i form av förskola.

Pedagogisk omsorg

Ett alternativ till förskola och fritidshem och den kan organiseras på olika sätt. Pedagogisk omsorg kan bedrivas som familjedaghem, flerfamiljslösningar och andra nya oprövade former.

Förskoleenhet

Av huvudman för förskola organiserad enhet som omfattar verksamhet i en eller flera förskolebyggnader som ligger nära varandra och till enheten knuten verksamhet som inte bedrivs i någon förskolebyggnad.

Undervisning

Sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden.

Utbildning

Den verksamhet inom vilken undervisning sker utifrån bestämda mål.

Huvudman

Innehavare av godkännande att bedriva fristående förskola eller fristående pedagogisk omsorg benämns i dessa riktlinjer huvudman.

2. Förutsättningar för godkännande att bedriva fristående verksamhet

Den som vill bedriva och få rätt till bidrag för fristående förskola eller pedagogisk omsorg ska ansöka om detta hos bildningsnämnden i Tingsryds kommun. Handläggningen påbörjas när ansökan är komplett. Bildningsförvaltningen rekommenderar den sökande att inte skicka in ansökan förrän samtliga efterfrågade uppgifter och handlingar är redovisade. Vid en komplett ansökan är utredningstiden i regel cirka fyra månader dock högst sex månader. Om efterfrågade uppgifter och handlingar inte inkommit inom två månader från registreringsdatum avslutas ansökan.

Uppgifter om lokal ska innehålla bygglov för aktuell typ av verksamhet, skalenliga ritningar som visar hur lokalerna ska disponeras samt ritning över tillhörande gård. Finns egen gård ska den kontrolleras och besiktigas av anordnaren utifrån barnsäkerhet och barnens behov. I ansökan ska beskrivas verksamhetens planering för uteverksamhet. När kompletterande uppgifter om lokal inkommit granskas och bedöms lokalerna enligt 2 kap. 35 § skollagen (2010:800).

Är verksamheten förlagd till skola eller på annat vis samutnyttjar lokaler med annan verksamhet ska helheten redovisas. Anmälan av lokal ska redovisas likaså anmälan av och utlåtande gällande livsmedelsregistrering. Ett utlåtande från en fristående brandkonsult som visar hur brandskyddet är ordnat ska redovisas.

Huvudmannen ska i sin ansökan ange önskemål gällande det maximala platsantalet och den gruppindelning man planerar för varje verksamhetsställe/adress. I tillståndsbeslutet anges det för verksamheten maximalt tillåtna antalet platser. Önskar huvudmannen göra en permanent utökning av barnantalet ska **Ansökan om förändring i verksamheten fristående förskola och pedagogisk omsorg Tingsryds kommun** inkomma till bildningsnämnden för nytt beslut.

3 Riktlinjer

Blanketten **Ansökan om godkännande av fristående förskola** eller blanketten **Ansökan om rätt till bidrag för pedagogisk omsorg** insändes med aktuella bilagor till bildningsnämnden i Tingsryds kommun. Ansökan ska visa att huvudmannen har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen. Huvudmannen ska i sin ansökan beskriva verksamhetens inriktning, idé och mål. Beskrivningen ska utgå från gällande styrdokument.

I ansökan ska planerad personalorganisation, personalens utbildningsnivå och fördelning anges. Uppnås inte den utbildningsnivå för personalen som anordnaren angivit i sin ansökan om tillstånd ska detta anmälas till bildningsnämnden.

3.1 Krav för godkännande

Bildningsnämnden ska bedöma om en enskild huvudman har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen samt att utbildningen inte bedöms innebära påtagligt negativa följder för kommunens motsvarande verksamhet. Ett godkännande ska avse viss utbildning vid en viss förskoleenhet enligt 2 kap. 5 § skollagen.

För att erbjuda barn och föräldrar en förskola eller pedagogisk omsorg med god kvalitet krävs att huvudmannen har förutsättningar att bedriva verksamheten under stabila och trygga former på lång sikt. I samband med en ansökan om godkännande att bedriva fristående verksamhet gör bildningsförvaltningen en vandelsprövning på de personer som står bakom verksamheten som lämnat in ansökan. Huvudmannens verksamhet ska skötas ansvarsfullt och huvudmannen ska följa all tillämplig lagstiftning.

Verksamheten ska kunna tillhandahållas alla helgfria vardagar, förutom julafton, nyårsafton och midsommarafton inom ramtiden kl. 06.00-18.00. Behoven hos barnen och vårdnadshavarna styr dock öppettiderna inom de normala öppettiderna vid respektive verksamhet. Huvudmannen ska i sitt informationsmaterial och på sin webbplats ange Tingsryds kommuns ramtid och att föräldrarna har rätt till omsorg inom denna tid om behov finns. Föräldrarnas behov av öppettider ska kontinuerligt följas upp av huvudmannen. (8 kap. 5 § skollagen)

Om verksamheten inte har startats inom ett år från godkännandedatum krävs en tillsyn inför uppstart. Detta för att säkerställa att förhållandena gällande den tidigare av bildningsnämnden godkända ansökan fortfarande är aktuell utifrån 2 kap. 5 § skollagen.

3.2 Beslut

Beslut om godkännande kan fattas först när en ansökan är komplett och bildningsnämnden kan bedöma ansökan. Ersättning utgår inte för barn i verksamhet som saknar godkännande.

När ett godkännande beviljas tar anordnaren på sig det fulla ansvaret för verksamheten och ska därmed kunna påvisa att verksamheten bedrivs i enlighet med de styrdokument som gäller för utbildningen. Godkännandet förutsätter att anordnaren färdigställer verksamhetens lokal och i övrigt uppfyller alla krav innan verksamheten startar.

3.3 Förändringar i verksamheten

Huvudmannen är enligt 2 kap. 5 § i skollagen skyldig att meddela kommunen (bildningsnämnden) ändringar i ägar- och ledningsfunktioner.

Om en förskola eller pedagogisk omsorg helt eller till väsentlig del ändras, i förhållande till de uppgifter som lämnats i huvudmannens ansökan om godkännande, ska ansökan om verksamhetsförändring göras innan förändringar genomförs. Exempel på förändringar är flytt av verksamhet även inom en fastighet, ändrad inriktning/profil på verksamheten eller permanent utökning av antalet platser. Ett nytt godkännande krävs om verksamheten byter huvudman/juridisk

person. Beslut om rätt till bidrag för ny huvudman kan fattas först när en fullständig ansökan inkommit till bildningsnämnden.

Ändringar ska omgående och skriftligen anmälas till bildningsnämnden. Blanketten **Ansökan om förändring i verksamheten fristående förskola och pedagogisk omsorg** ska användas.

Senast sex månader innan huvudmannen planerar att avsluta sin verksamhet ska det meddelas till bildningsförvaltningen. På så sätt har berörda vårdnadshavare möjlighet att söka och få plats i annan verksamhet.

4 Ekonomi

4.1 Övergripande

Fristående förskolor och pedagogisk omsorg lämnar i samband med ansökan in godkännande för F-skatt till Tingsryds kommuns bildningsförvaltning.

Utbetalning av ersättning kan inte göras till huvudman som saknar godkännande för F-skatt och i förekommande fall saknar registrering som arbetsgivare. För registrering i arbetsgivarregistret görs anmälan till Skatteverket.

Skatter och avgifter ska betalas i rätt tid. Årsredovisning och revisioner ska göras i enlighet med gällande lagstiftning och deklARATIONER ska lämnas enligt gällande bestämmelser till Skatteverket. Huvudmannen ska uppfylla krav på stabilitet.

4.2 Rutiner för ersättning

Den fristående förskolan eller pedagogiska verksamheten fakturerar månatligen för det faktiska antalet barn. Beloppet baseras på aktuell prislista.

Information om fakturering finns på [Tingsryds kommuns hemsida](#). Referensnummer 410003

Den aktuella prislistan baseras på kommunens genomsnittliga kostnad för ett barn i kommunal verksamhet. Prislistan erhålls årligen.

Månadsutbetalning av ersättning pågår under bildningsförvaltningens utredningstid av ett föreläggande eller till dess bildningsnämndens beslut vunnit laga kraft. I samband med en konkurs utbetalas eventuell ersättning till konkursförvaltare enbart för de dagar då konkursförvaltaren har bedrivit verksamheten. För att ersättning ska kunna utbetalas måste konkursförvaltaren ha ansökt om att tillfälligt få bedriva verksamheten.

När bildningsnämnden beslutat att återkalla en huvudmans godkännande och bildningsnämndens beslut inte vunnit laga kraft ska ersättning utbetalas månadsvis.

5 Riktlinjer för verksamheten

5.1 Övergripande syfte

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare. *1 kap. 4 § skollagen*

5.2 Utbildningens syfte och förskolans uppdrag

Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Förskolan ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning. *8 kap. 2 § skollagen*

Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande. Den ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn. Utbildningen ska utgå från en helhetssyn på barn och barnens behov, där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. I samarbete med hemmen ska förskolan främja barnens utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. *Lpfö 18 1 kap. Förskolans uppdrag*

5.3 Utformning och grundläggande värden

Förskolans värdegrund och uppdrag preciseras i Läroplan för förskolan (1 kap. Lpfö 18).

Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. *1 kap. 5 § skollagen*

5.4 Förskolor med konfessionell inriktning

Undervisningen vid fristående skolor, fristående förskolor och fristående fritidshem ska vara ickekonfessionell. Utbildningen i övrigt vid fristående skolor, fristående förskolor och fristående fritidshem får ha en konfessionell inriktning. Deltagandet i konfessionella inslag ska vara frivilligt.
1 kap. 7 § skollagen

6 Barns rätt till utveckling och lärande

6.1 Barnets bästa

Alla barn ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. *1 kap. 10 § skollagen*

Barnets inställning ska så långt det är möjligt klarläggas. Barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

6.2 Barn i behov av särskilt stöd

Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd som deras speciella behov kräver.

Om det genom uppgifter från förskolans personal, ett barn eller ett barns vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att ett barn är i behov av särskilt stöd, ska rektorn se till att barnet ges sådant stöd. Barnets vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta vid utformningen av de särskilda stödinsatserna. *8 kap. 9 § skollagen*

6.3 Tilläggsbelopp

Om det särskilda stödet som verksamheten genomfört, utifrån den pedagogiska kartläggningen, inte tillgodoser barnets stödbehov kan rektorn för förskolan eller huvudmannen för den pedagogiska omsorgen söka tilläggsbelopp.

Det är barnets behov såsom det framträder i den pedagogiska verksamheten som är underlag för bedömning av tilläggsbelopp. Behoven ska vara dokumenterade och tydligt definierade av personal med specialpedagogisk kompetens, medicinsk kompetens, psykologisk kompetens eller annan specialistkompetens.

Tilläggsbelopp avser ersättning för resurshjälp, anpassning av lokaler eller andra extraordinära stödåtgärder som möjliggör vistelse i pedagogisk omsorg. Tilläggsbeloppet ska vara individuellt bestämt utifrån barnets behov.

Vid bedömningstillfället tas hänsyn till barnets vistelsetid i verksamheten.

Ansökan om tilläggsbelopp görs för barn som är folkbokförda i Tingsryds kommun. Rektor för förskolan ansvarar för ansökan och är den som undertecknar. Ansökan ska innehålla följande:

- Pedagogisk kartläggning som beskriver barnets behov och genomförda verksamhetsanpassningar.
- Barnets behov definierat och intygat av personal med specialistkompetens.
- Tydlig beskrivning av på vilket sätt det önskade stödet skulle vara till hjälp för barnets utveckling.

Mer information om hur bildningsnämnden hanterar tilläggsbelopp finns på www.tingsryd.se.

Ansökan skickas till:

Tingsryds kommun
Chef för barn- och elevhälsan
Box 88
362 22 Tingsryd

6.4 Barngrupper och miljön

Huvudmannen ska se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att barnen även i övrigt erbjuds en god miljö. *8 kap. 8 § skollagen*

I Tingsryds kommuns beslut om godkännande anges verksamhetens beräknade antal barn, antal avdelningar, antal anställda och lokalens adress. Önskar huvudmannen utöka med fler barn, byta verksamhetslokal eller ändra inriktning på verksamheten ska ett nytt godkännande sökas innan ändring genomförs. En verksamhet kan organiseras på olika sätt.

Vid utformning av barngrupp ska hänsyn tas till:

- Personalens kompetens
- Barnens ålder
- Barn med annat modersmål än svenska
- Barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling
- Barnens närvarotid
- Lokalernas och utemiljöns storlek och utformning

Kvalitetsbedömning av barngruppernas storlek och sammansättning görs utifrån antalet barn per anställd, personalens utbildningsnivå, barn i behov av särskilt stöd, pedagogiskt arbetssätt och lokalernas utformning. Kvalitetsbedömning kan också göras utifrån hur många andra barn och vuxna ett barn måste relatera till i sin vardag.

6.5 Lokaler

För utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. *2 kap. 35 § skollagen*

Varje förskola och pedagogisk omsorg ska ha lokaler som är anpassade till det beräknade antalet barn och avdelningar som anges i verksamhetens godkännande.

Verksamheten ska bedrivas i säkra, hälsosamma och ändamålsenliga lokaler med hänsyn tagen till barns behov av balans mellan aktiviteter och vila samt god arbetsmiljö. Lokalerna ska vara så beskaffade att de möjliggör en pedagogisk verksamhet i linje med styrdokumentens krav.

Eftersom omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet i förskolan är det angeläget, både när det gäller säkerhet och pedagogik, att såväl inne- som utemiljön är överblickbar och underlättar kontakten mellan barn och personal. *Skolverkets allmänna råd Måluppfyllelse i förskolan 2017*

Varje verksamhet ska ha lokaler som är anpassade till barnantalet oavsett om aktiviteter ofta förläggs utanför lokalerna. Det ska finnas tillgång till lämplig och säker utomhusmiljö i direkt anslutning till verksamhetens lokaler. Lokalerna ska ha en hög grad av tillgänglighet och säkerhet och erbjuda varje enskilt barn en rimlig yta. Rum där barn vistas ska ha god ventilation och ett naturligt ljus.

Lokalerna bedöms av bildningsförvaltningen ur ett pedagogiskt perspektiv och skollagens krav men kan inte godkännas om det finns brister i förhållande till annan lagstiftning. Kommunen kommer att inspektera lokalerna innan beslut om tillstånd kan fattas.

6.6 Måltider

Måltiderna i förskolan ska ge den energi och näring som barnen behöver för att växa, utvecklas och orka med dagarna i förskolan. Förskolan har även en pedagogisk möjlighet att visa barnen vad som är hälsosam mat, och på så sätt ge barnen en grund för bra matvanor.

Livsmedelsverkets Bra måltider i förskolan 2016

6.7 Barnsäkerhet

Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. *8 kap. 2 § skollagen*

Huvudmannen är ansvarig för barnets säkerhet. Barn som är inskrivna i verksamheten och som har registrerats av bildningsförvaltningen eller av barnens hemkommuner omfattas av kommunens barnolycksfallsförsäkring.

Dokumenterad barnskyddsronad ska göras av huvudmannen innan en verksamhet startas och därefter minst en gång per år. Dokumenterade rutiner för barnsäkerhet, brand, kriser och försvunna barn ska finnas. Dessa rutiner och planer ska uppdateras varje år.

Förskolans- och den pedagogiska omsorgens personal ska dagligen registrera barnens närvaro och frånvaro. Barnlistor ska sparas och närvarolistor för de senaste sex månaderna ska finnas tillgängliga vid tillsyn.

Personalen ska ha kunskaper i barnolycksfall och första hjälpen. Plan för personalens utbildning inom områdena brandsäkerhet och första hjälpen för barn ska finnas. Tillbud och olyckor ska dokumenteras och utredas av huvudmannen. Vårdnadshavare ska omgående informeras. Tillbud och olyckor av allvarligare slag ska dokumenteras och visas vid tillsynsbesök.

6.8 Barngruppens sammansättning och storlek

Av 25 kap. 7 § skollagen följer att pedagogisk omsorg ska bedrivas i grupper med en lämplig sammansättning och storlek.

Det är viktigt att barngruppens sammansättning och storlek främjar ett gruppinriktat arbetssätt som tillgodoser både det enskilda barnets och gruppens behov samt främjar ett positivt samspel mellan barnet och gruppen.

Vid utformningen av barngruppen tas hänsyn till faktorer som personalens kompetens, barnens ålder, barn med annat modersmål än svenska, barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling, lokalernas storlek och utformning, barnens närvarotider samt förhållandet mellan personalens egna barn och andra barn i gruppen.

6.9 Anmälningsskyldighet till socialtjänsten

Följande myndigheter och yrkesverksamma är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa:

(...)4. de som är verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet och fullgör uppgifter som berör barn och unga (...) *14 kap. 1 § Socialtjänstlagen*

Huvudmannen för verksamhet som avses i denna lag och den som är anställd i sådan verksamhet, ska på utskottet för Arbete och lärandes initiativ i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. I fråga om utlämnande av uppgifter gäller de begränsningar som följer av 14 § och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
Kap 29 13 § skollagen

Huvudmannen ansvarar för att alla anställda känner till anmälningsskyldigheten och har rutiner för hur anmälningar går till.

6.10 Skyldighet att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling

Det är Skolinspektionen, inte kommunen, som har tillsynsansvaret gällande verksamheternas arbete utifrån skollagens bestämmelser om åtgärder mot kränkande behandling. *26 kap. 4 § skollagen*

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. *6 kap. 8 § skollagen*

En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Första stycket första och andra meningarna ska tillämpas på motsvarande sätt om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen (2008:567). *6 kap. 10 § skollagen*

Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barnen. En årlig plan med översikt över de åtgärder som behövs för att främja lika rättigheter och möjligheter för de barn som deltar i verksamheten ska utformas. Planen ska utgå från den aktuella barngruppens behov. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som verksamheten avser att genomföra under året. En redovisning av hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Utbildningsanordnaren ska ha riktlinjer och rutiner för verksamheten i syfte att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier.

Utbildningsanordnaren ska följa upp och utvärdera de riktlinjer och rutiner som finns enligt första stycket. *3 kap. 18 § diskrimineringslagen*

Sedan den 1 januari 2009 regleras arbetet mot diskriminering och kränkande behandling i både diskrimineringslagen och skollagen. Förskolan ska varje år upprätta en likabehandlingsplan och en årlig plan mot kränkande behandling. Dessa planer kan med fördel föras samman i till en.

7 Kvalitetsarbete

7.1 Systematiskt kvalitetsarbete och klagomålshantering

En kommun ska systematiskt följa upp och utvärdera sådan verksamhet som avses i 25 kap. 2–5 §§. Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i sådan verksamhet som avses i 2–5 §§ ska kommunen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Kommunen ska ha skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot verksamheten. Information om rutinerna ska lämnas på lämpligt sätt.

Motsvarande gäller enligt 25 kap. 10 § för enskild huvudman för fristående förskola och huvudman som kommunen har förklarat har rätt till bidrag för pedagogisk omsorg. *25 kap. 8 § skollagen*

7.2 Uppföljning och utvärdering

Huvudmannen bör i sin systematiska uppföljning och utvärdering kartlägga verksamhetens förutsättningar och genomförande, analysera kvaliteten och bedöma verksamhetens utvecklingsbehov, planera för utveckling av verksamheten för att stimulera barnens utveckling och lärande samt följa upp att formerna för barnens delaktighet i verksamheten är anpassade till deras ålder och mognad.

Inför varje år bör en verksamhetsplan upprättas. Planen bör beskriva det kommande årets arbete och knyta an till de nationella målen.

Kartläggningen är ett viktigt underlag när huvudmannen ska analysera hur kvalitetsarbete fungerar och hur personalen har möjlighet att säkerställa att de nationella målen uppfylls.

7.3 Barns och vårdnadshavares inflytande

Barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. *4 kap. 9 § skollagen*

För att skapa bästa möjliga förutsättningar för att barnen ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt ska förskolan samarbeta på ett nära och förtroendefullt sätt med hemmen. 2 kap. 2:4 Förskola och hem, Lpfö 18

I all utbildning och annan verksamhet enligt denna lag som rör barn ska barnets bästa vara utgångspunkt. Med barn avses varje människa under 18 år. Barnets inställning ska så långt det är möjligt klarläggas. Barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. *1 kap. 10 § skollagen*

Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för att barnen ska förstå vad demokrati är. Barnens sociala utveckling förutsätter att de alltefter förmåga får ta ansvar för sina egna handlingar och för miljön i

förskolan. Barn har rätt till delaktighet och inflytande. De behov och intressen som barnen själva på olika sätt ger uttryck för ska ligga till grund för utformningen av miljön och planeringen av utbildningen. *2 kap. 2:3 Barns inflytande, Lpfö 18*

Verksamheternas arbete med barnen ska ske i ett nära samarbete med hemmen. Verksamheten ska ge vårdnadshavarna möjlighet till inflytande och samråd. All verksamhet ska stå öppen för vårdnadshavare i den meningen att dessa ska kunna besöka, sätta sig in i och lämna synpunkter på verksamheten.

7.4 Forum för samråd

Vårdnadshavare för barn i förskolan [...] ska erbjudas möjlighet till inflytande över utbildningen. *4 kap. 12 § skollagen*

Vid varje förskole- och skolenhet ska det finnas ett eller flera forum för samråd med barnen, eleverna och de vårdnadshavare som avses i 12 §. Där ska sådana frågor behandlas som är viktiga för enhetens verksamhet och som kan ha betydelse för barnen, eleverna och vårdnadshavarna.

Rektorn ansvarar för att det finns forum för samråd. *4 kap. 13 § skollagen*

7.5 Planering och information till barn och vårdnadshavare

Barnen [...] och vårdnadshavarna ska informeras om vad som gäller i fråga om inflytande och samråd. De ska också informeras om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen. *4 kap. 14 §*

Rektorn ansvarar för att sådan information lämnas till vårdnadshavarna. I verksamhetsplanen anges utformningen av inflytandet. Vårdnadshavare ska informeras om planering och om vad som händer under barnets vistelse i verksamheten. Vårdnadshavare ska informeras omgående vid viktiga händelser.

8 Särskilt för pedagogisk omsorg

Pedagogisk omsorg utgör ett samlingsbegrepp där familjedaghem är en av flera former. Pedagogisk omsorg kan även bedrivas som flerfamiljssystem eller liknande. Huvudmannen för pedagogisk omsorg ska följa vad som stadgas i 25 kap. skollagen. Läroplanen för förskolan ska vara vägledande. Pedagogisk omsorg är ett alternativ till förskola.

Om verksamheten inte varit i bruk under en sammanhängande period av ett år genomförs en tillsyn av bildningsförvaltningen vid uppstarten. Detta för att säkerställa att förhållandena gällande den tidigare av bildningsnämnden godkända ansökan fortfarande är aktuell.

När barn tas emot i enskild pedagogisk omsorg där deras vårdnadshavare arbetar får kommunen inte lämna bidrag för fler barn till vårdnadshavaren än det antal barn till andra som har tagits emot. *25 kap. 11 § skollagen*

8.1 Familjedaghem

Ett familjedaghem kännetecknas av att en dagbarnvårdare arbetar i det egna hemmet med en liten barngrupp. För att betraktas som familjedaghem bör verksamheten inte ha fler än sju barn inskrivna. Enskild pedagogisk omsorg med fler än sju barn inskrivna eller huvudsakligen bedrivs i annan lokal än dagbarnvårdarens bostad betraktas inte som familjedaghem. Bostaden som ska användas ska uppfylla vissa krav som gäller för familjedaghem.

För att barnens behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet ska kunna tillgodoses ska det i pedagogisk omsorg finnas personal med utbildning för- eller erfarenhet av att ha arbetat med barn i de åldrar det gäller. Betyg eller intyg på utbildning eller erfarenhet inom de åldrar det gäller ska kunna visas vid ansökan om tillstånd.

8.2 Flerfamiljssystem

Ett flerfamiljssystem kännetecknas av att föräldrar, genom exempelvis en gemensam ekonomisk förening eller handelsbolag, bildar ett "flerfamiljssystem". Företaget kan anställa en pedagog som utför pedagogisk omsorg i familjernas bostäder.

Två eller flera familjer kan driva flerfamiljssystem i gemensam lokal och eller de egna hemmen. Lokalen/bostaden som tänkt användas ska uppfylla samma krav som gäller för familjedaghem och ska godkännas av bildningsnämnden.

I ett flerfamiljssystem där flera föräldrar och olika familjer arbetar är det möjligt att begränsa verksamheten till de barn i de familjer som ingår i systemet utan att rätten till bidrag inskränks.

Av 25 kap. 7 § skollagen följer att pedagogisk omsorg ska bedrivas i grupper med en lämplig sammansättning och storlek. I en barngrupp skapas förutsättningar för relationer och delaktighet i ett sammanhang med andra barn. Ett positivt samspel mellan barnen i gruppen är viktigt och en barngrupps storlek kan bli för liten. En konsekvens av en för liten barngrupp kan vara att det endast i begränsad omfattning uppstår samspel och lek, vilket kan ha en negativ påverkan på barnens

utveckling och lärande. Två barn bedöms av bildningsnämnden inte utgöra en barngrupp. Minst fem barn i en barngrupp anses vara en lämplig gruppstorlek.

För verksamheten gäller samma krav som för familjedaghem.

8.3 Exempel på övrig pedagogisk omsorg

Enskild eller företag kan anställa personal som motsvarar en dagbarnvårdare i ett familjedaghem. Huvudmannen kan medges rätt till bidrag och beslutet är kopplat till enskild dagbarnvårdares hemadress. En huvudman kan bedriva pedagogisk omsorg i en lokal och verksamheten bedrivs med anställd personal.

8.4 Personal i pedagogisk omsorg

Av 25 kap. 7 § skollagen följer att det för bedrivande av pedagogisk omsorg ska finnas personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnets behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet kan tillgodoses.

Med detta menar bildningsförvaltningen att utbildning gällande barn 1–5 år eller erfarenhet av arbete med barn 1–5 år är av avgörande betydelse i bedömningen inför ett godkännande.

Personalen bör ges förutsättningar för kompetensutveckling och pedagogisk handledning.

8.5 Lokal för pedagogisk omsorg

Av 25 kap. 7 § skollagen följer att pedagogisk omsorg ska bedrivs i ändamålsenliga lokaler.

Lokalen ska vara anpassad till arbete med barn samt följa gällande lagstiftning angående brandskydd, barnsäkerhet samt hantering av livsmedel. Lokalen och utomhusmiljön ska godkännas av bildningsförvaltningen innan verksamheten kan starta.

Använder den pedagogiska omsorgen en kompletterande lokal ansvarar de för att denna är barnsäker och att den uppfyller andra myndigheters bestämmelser. Använder den pedagogiska omsorgen en kompletterande lokal ska bildningsförvaltningen informeras om detta.

8.6 Barnsäkerhet

En dokumenterad och daterad barnskydds rond ska genomföras årligen. Barnskydds rondens ska omfatta såväl inomhus- som utomhusmiljön, lekmaterial samt lekredskap. Det ska framgå vilka brister som konstaterats. Bristerna ska snarast åtgärdas. Barnskydds ronderna granskas vid tillsynen.

Brandskyddet ska vara uppfyllt med fungerande brandvarnare, brandsläckare, brandfilt etcetera. Fungerande utrymningsvägar och rutiner för utrymning ska finnas.

Elektriskt material är CE-märkt och felfritt, eluttag och kontakter är petskyddade och jordade i våtutrymmen samt vid diskbänk. Elmaskiner och hushållsapparater förvaras oåtkomligt för barn.

Mediciner, farliga vätskor och kemikalier förvaras inlåsta och oåtkomliga för barn. Knivar och andra vassa föremål förvaras i lådor med spärr. Tobak och alkohol förvaras oåtkomligt för barn och miljön är rökfri.

Spisen har håll- och tipskydd, luckspärr samt ett beröringsskydd om ugnsluckan blir varm.

Fönster och balkongdörrar är försedda med säkerhetsspärrar och klämskydd.

Persiennsnören eller andra snören som medför stryplingsrisk ska inte finnas.

Hyllor, skåp etcetera är förankrade i väggen.

Barnsängar, barnstolar, barnvagnar och skötbord är godkända.

Giftiga, farliga och allergiframkallande växter ska inte förekomma.

Grindar ska ha barnsäkra lås både inne och ute.

Alla leksaker och lekredskap ska vara godkända och certifierade.

Den tomt som används för lek och utomhusaktiviteter ska vara trafiksäker.

Eventuella brunnar i utomhusmiljön ska vara säkrade. Säkerhetsåtgärder ska vara vidtagna vid närhet till vattendrag, pool, damm eller dylikt.

Rutiner för hur arbetet med barnsäkerheten systematiskt organiseras ska finnas dokumenterade i handlingsplaner. Handlingsplanerna ska beskriva rutiner i händelse av brand och utrymning, barnolycksfall och akut sjukdom, när ett barn försvinner samt för andra kris- och katastrofsituationer. Handlingsplanen för kris- och katastrofsituationer ska ange konkreta råd och anvisningar för hanterandet av oväntade händelser som kan uppstå i verksamheten. Med kris avses händelser som i vardagen kan inträffa i en pedagogisk omsorg som till exempel olyckor av olika slag eller att ett barn försvinner. Katastrof anger att händelsen är omfattande och orsakar stort mänskligt lidande, där sedvanliga insatser inte räcker till.

I ett förebyggande barnsäkerhetsarbete ingår att inneha aktuell utbildning i Första hjälpen samt brandskydd.

Alla verksamheter oavsett antal inskrivna barn, ska enligt lagen om skydd mot olyckor, bedriva ett systematiskt brandskyddsarbete (Statens räddningsverk "Allmänna råd" SRVFS 2004:3).

8.7 Utdrag ur belastningsregister

Av 2 kap. 31 § skollagen följer att den som erbjuds anställning inom pedagogisk omsorg ska lämna ett utdrag ur det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister.

Utdraget ska vara högst ett år gammalt. Den som inte har lämnat registerutdrag får inte anställas. Skyldigheten att visa utdrag ur belastningsregistret gäller även för praktikanter. Huvudmannen ska vid tillsyn kunna uppvisa registerutdrag eller intyg på att registerutdrag uppvisats innan anställningen påbörjats.

8.8 Barn i behov av särskilt stöd

Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges den omsorg som deras speciella behov kräver. *25 kap. 2 § skollagen*

Verksamheten ska utformas så att den förbereder barnen för fortsatt lärande.

Det är viktigt att huvudmannen utarbetar rutiner för att uppmärksamma dessa barn i verksamheten och att tillhandahålla den kompetens som krävs för att barnen ska få sådan omsorg att den förbereder dem för fortsatt lärande. De särskilda stödinsatserna ska utformas i samverkan med barnets vårdnadshavare.

8.9 Övergripande krav på verksamheten

Sådan verksamhet som avses i 2–5 §§ ska utformas med respekt för barnets rättigheter och i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Den ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

Var och en som verkar inom sådan verksamhet ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov samt utformas så att den främjar allsidiga kontakter och social gemenskap. *25 kap. 6 § skollagen*

Huvudmannen bör säkerställa att barnets särskilda rättigheter, såsom de beskrivs i barnkonventionen, tillgodoses i verksamheten. Förskolans läroplan ska vara vägledande för pedagogisk omsorg och läroplanens avsnitt om normer och värden är lika relevanta för pedagogisk omsorg som för förskolan. Barnens delaktighet i och inflytande över verksamheten bör uppmuntras. Barnen bör ges stöd i att ta ansvar för sina egna handlingar i vardagliga situationer. Området ses av bildningsförvaltningen som vägledande i samband med bedömningen av verksamheten vid ansökan om rätt till bidrag för fristående pedagogisk omsorg.

8.10 Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Kapitel 6 i skollagen handlar om åtgärder mot kränkande behandling. Dessa bestämmelser samt diskrimineringslagen (2008:567) gäller för pedagogisk omsorg. Skolinspektionen har tillsyn över pedagogisk omsorg gällande kapitel 6 i skollagen.

Läs även text under rubriken 4.4.9 Skyldighet att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling.

8.11 Jämställdhet

Jämställdhet är en viktig del i arbetet med mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar. Att motverka traditionella könsmonster, att ge flickor och pojkar samma möjligheter att kunna påverka samt att flickor och pojkar ges samma utrymme i verksamheten är viktigt. Vid bildningsförvaltningens tillsyn bedöms den pedagogiska omsorgens arbete inom området.

8.12 Utveckling och lärande

Av 25 kap. 2 § skollagen följer att pedagogisk omsorg genom pedagogisk verksamhet ska stimulera barns utveckling och lärande. Det framgår också att verksamheten ska utformas så att den förbereder för fortsatt lärande.

Av 25 kap. 6 § skollagen följer att verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov samt utformas så att den främjar allsidiga kontakter och social gemenskap.

Vid tillsyn bedömer bildningsförvaltningen om personalen har förutsättningar att stimulera och utmana barnens utveckling och lärande och om barnen förbereds för fortsatt lärande. Den pedagogiska miljön ute och inne samt det pedagogiska materialet granskas. Leken och kreativiteten ska få utrymme i verksamheten.

Att verksamheten stimulerar barnens språkutveckling granskas. I begreppet språkutveckling ingår både det svenska språket och modersmålet (om annat än svenska). Pedagogisk omsorg har inte samma krav att arbeta med barnets modersmål som förskolan har. Det är viktigt att personalen behärskar det svenska språket i den utsträckning som behövs för att utmana och stimulera barnens språkutveckling i svenska. Enligt språklagen är svenska huvudspråk i Sverige.

8.13 Näringsriktiga måltider, lokalvård, smittskydd och hygien samt krisplan

Omsorg, utveckling och lärande innebär att se till hela barnets behov och därmed tittar bildningsförvaltningen även på den pedagogiska omsorgens måltidsplanering, städrutiner, smittskyddsplan, hygienrutiner och krisplan vid tillsyn av verksamheten.

9 Personal i förskolan

9.1 Skolchef

Huvudmannen ska utse en skolchef som ska biträda huvudmannen med att tillse att de föreskrifter som gäller för utbildningen följs i huvudmannens verksamhet inom skolväsendet. Huvudmannen kan utse en skolchef för hela verksamheten eller flera skolchefer för delar av verksamheten. *2 kap. 8a § skollagen*

9.2 Pedagogisk personal

Huvudmannen är verksamhetsansvarig och arbetsgivare för personal och ansvarar därmed för anställnings- och arbetsmiljövillkor för verksamheten. Huvudmannen ansvarar även för att personalen i verksamheten är väl insatta i gällande styrdokument för det pedagogiska arbetet samt barnens säkerhet.

I all verksamhet ska det finnas personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnens behov av omsorg och god pedagogisk verksamhet kan tillgodoses. Den pedagogiskt ansvarige ska vara högskoleutbildad pedagog med inriktning på de åldrar som verksamheten vänder sig till. För varje grupp eller avdelning bör det finnas minst en personal med pedagogisk högskoleutbildning enligt 2 kap. 13–14 §§ skollagen. Kravet på legitimation gäller även lärare och förskollärare med utländsk lärar- eller förskolläraryt utbildning.

Huvudmannen bör så långt det är möjligt anställa personal med pedagogisk högskoleutbildning.

9.3 Rektor

Det pedagogiska arbetet vid en förskoleenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Dessa ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. *2 kap. 9 § skollagen*

Som rektor får bara den anställas som genom utbildning och erfarenhet har pedagogisk insikt. *2 kap. 11 § skollagen*

Rektorn för förskolan har ett särskilt ansvar för att utbildningen utvecklas i enlighet med läroplanens mål.

För att rektorn ska anses ha den pedagogiska insikt som krävs för uppdraget krävs utbildning i pedagogik på högskolenivå samt erfarenhet av området.

Byte av rektor ska meddelas till bildningsnämnden.

9.4 Förskollärare

Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken utbildning som krävs för att vara behörig att bedriva viss undervisning i skolväsendet. *2 kap. 13 § skollagen*

En legitimerad lärare eller förskollärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver. *2 kap. 15 § skollagen*

Beteckningen legitimerad lärare respektive legitimerad förskollärare får i skolväsendet bara användas av den som har fått legitimation som lärare eller förskollärare. *2 kap. 16 a § skollagen*

I 2 kap. skollagen finns närmare föreskrifter om introduktionsperiod för förskollärare.

Anställning av förskollärare regleras i 2 kap. 20–22 §§ skollagen.

Anställdas lärarlegitimationer ska kunna visas vid tillsyn.

9.5 Övrig personal

Utöver lärare eller förskollärare som avses i 13 § får det i undervisningen i fritidshemmet och förskolan finnas annan personal med sådan utbildning eller erfarenhet att elevernas eller barnens utveckling och lärande främjas. *2 kap. 14 § skollagen*

Arbetslagets ansvar och uppdrag preciseras i Lpfö 18 under mål och riktlinjer 2.1 – 2.6.

9.6 Registerkontroll av personal

Den som erbjuds en anställning inom förskolan [...] samt inom annan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. ska till den som erbjuder anställningen lämna ett utdrag ur det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister. Utdraget ska vara högst ett år gammalt. Den som inte har lämnat registerutdrag får inte anställas. *2 kap. 31 § skollagen*

Huvudmannens dokumentation av uppvisade utdrag ur belastningsregistret ska kunna visas vid tillsyn. Skyldigheten att visa utdrag ur belastningsregistret gäller även för praktikanter.

9.7 Tystnadsplikt

Den som är eller har varit verksam i enskilt bedriven pedagogisk omsorg, enskilt bedriven förskola, enskilt bedrivet fritidshem eller enskilt bedriven förskoleklass eller inom sådan enskilt bedriven verksamhet som avses i 25 kap. får inte obehörigen röja vad han eller hon därvid har fått veta om enskildas personliga förhållanden. *29 kap. 14 § skollagen*

9.8 Kompetensutveckling och övriga krav gällande personal

Huvudmannen ska se till att personalen vid förskole- och skolenheterna ges möjligheter till kompetensutveckling. *2 kap. 34 § skollagen*

10. Systematiskt kvalitetsarbete

10.1 Allmänt

Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå.

Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena. *4 kap. 4 § skollagen*

Arbetslaget ska kontinuerligt och systematiskt följa, dokumentera och analysera varje barns utveckling och lärande för att göra det möjligt att följa barns förändrade kunnande samt utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål. *Kap 2.6 Uppföljning, utvärdering och utveckling, Lpfö 18*

Syftet med utvärdering är att få kunskap om hur förskolans kvalitet, dvs. verksamhetens organisation, innehåll och genomförande kan utvecklas så att varje barn ges bästa möjliga förutsättningar för utveckling och lärande. Det handlar ytterst om att utveckla bättre arbetsprocesser, kunna bedöma om arbetet sker i enlighet med målen och undersöka vilka åtgärder som behöver vidtas för att förbättra förutsättningarna för barn att leka, lära, utvecklas, känna sig trygga och ha roligt i förskolan. *Kap 2.6 Uppföljning, utvärdering och utveckling, Lpfö 18.*

Inför varje år ska en verksamhetsplan upprättas. Planen ska beskriva det kommande årets arbete och planen ska knyta an till nationella styrdokument.

10.2 Inriktning och dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. *4 kap. 5 § skollagen*

Det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska dokumenteras. *4 kap. 6 § skollagen*

Att ett systematiskt kvalitetsarbete enligt ovan genomförs på enheten redovisas vid den regelbundna tillsynen samt i den årliga kvalitetsredovisningen som skickas in till Tingsryds kommun varje år i augusti månad. Den fristående huvudmannen ska vid anmodan presentera kvalitetsredovisningen vid ett ordinarie nämndsammanträde.

10.3 Åtgärder och rutiner för klagomål

Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas. *4 kap. 7 § skollagen*

Huvudmannen ska ha skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen. Information om rutinerna ska lämnas på lämpligt sätt. *4 kap. 8 § skollagen*

Riktlinjer för kvalitetsarbetet, klagomål, inflytande och samråd anges i 4 kap. 7–9 och 12–14 §§ skollagen. Uppdraget, att genomföra det systematiska kvalitetsarbetet, finns preciserat i kapitel 2.6, Förskolans läroplan, Lpfö 18.

10.4 Barnkonsekvensanalys

I all utbildning och annan verksamhet enligt denna lag som rör barn ska barnets bästa vara utgångspunkt. Med barn avses varje människa under 18 år. Barnets inställning ska så långt det är möjligt klarläggas. Barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. *1 kap. 10 § skollagen*

Barnkonsekvensanalysen är ett verktyg för att omsätta barnkonventionen i handling och göra barnets bästa tydligt. Den som fattar ett beslut som rör barn behöver kunna visa att barnets bästa har beaktats och på vilka grunder beslutet har fattats.

Både huvudmän och rektorer behöver göra barnkonsekvensanalyser utifrån sina ansvarsområden. Beslutsfattaren ska försäkra sig om att barnets bästa har vägts in i beslutsprocessen. Om andra intressen än barnets får företräda i en konsekvensanalys måste beslutet motiveras och bör även kompenseras.

11 Entreprenad

En kommun, ett landsting eller en enskild huvudman får enligt bestämmelserna i detta kapitel med bibehållet huvudmannaskap sluta avtal om att någon annan än kommunen, landstinget eller den enskilde huvudmannen utför uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet enligt denna lag (entreprenad). *23 kap. 1–2 §§ skollagen*

En huvudman ska försäkra sig om att de uppgifter som lagts på entreprenad genomförs i enlighet med gällande styrdokument. Det är särskilt viktigt att skollagens bestämmelser om registerkontroll enligt 2 kap. 31 § skollagen efterföljs i de fall entreprenaden avser en eller flera fysiska personer som är delaktiga i barnverksamheten.

En enskild huvudmans ansvar och skyldighet kvarstår för den del av utbildningen som läggs på entreprenad och rektorns ledningsansvar gäller även för den del som läggs på entreprenad. Huvudmannen ansvarar även för uppföljning och utvärdering av de uppgifter som lagts på entreprenad.

Tillsyn ska kunna genomföras av de uppgifter inom utbildningen som lagts ut på entreprenad. Tillsynen får inte försvaras på grund av att utbildning lagts ut på entreprenad. Uppdragsbeskrivning för de uppdrag som lagts ut på entreprenad och huvudmannens avtal med entreprenören ska kunna uppvisas vid tillsyn.

Avtal mellan huvudmän och entreprenörer upphäver inte skollagens bestämmelser.

12 Övriga krav på verksamheten

12.1 Språk

Svenska är huvudspråk i Sverige. Som huvudspråk är svenskan samhällets gemensamma språk, som alla som är bosatta i Sverige ska ha tillgång till och som ska kunna användas inom alla samhällsområden. *4–5 §§ och 14 § språklagen (2009:600).*

En förskola som godkänts enligt skollagen och som vill ha en särskild språkprofil ska följa språklagen (2009:600) och Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk. (2009:724)

12.2 Avgifter

Avgifter som huvudmannen för en fristående förskola tar ut får inte vara oskäligt höga. *8 kap. 20 § skollagen*

I Tingsryds kommun gäller maxtaxan vilket innebär att enskild huvudman ska följa regelverk för maxtaxan.

Huvudmannen får inte ställa några ekonomiska krav utöver avgiften. Det innebär att avgift för blöjor, matsäck, administrations- eller föreningsavgifter eller liknande inte får tas ut.

12.3 Försäkringar

Huvudmannen ska ha sin verksamhet försäkrad.

Barn som är inskrivna i verksamheten och som har registrerats av bildningsförvaltningen eller av barnens hemkommuner omfattas av Tingsryds kommuns barnolycksfallsförsäkring.

12.4 Köhantering

Fristående huvudmän hanterar sin egen kö enligt gällande regler om köhantering.
Skollagen 8 kap 3–7 §§ samt 18–19 §§.

Riktlinjer för kommunens köhantering finns på Tingsryds kommuns hemsida.

13. Tillsyn

13.1 Tillsyn, uppgiftsskyldighet och förebyggande åtgärder

En kommun har tillsyn över

1. förskola och fritidshem vars huvudman kommunen har godkänt enligt 2 kap. 7 § andra stycket,
2. pedagogisk omsorg vars huvudman kommunen har förklarat ha rätt till bidrag enligt 25 kap. 10 §,
3. att enskilda som godkänts av kommunen fortlöpande uppfyller kraven i 2 kap. 5 och 5 b §§.

Kommunens tillsyn enligt första stycket omfattar inte tillsyn över att bestämmelserna i 6 kap. följs. *26 kap. 4 § skollagen*

Med tillsyn avses i denna lag en självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. I tillsynen ingår att fatta de beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta fel som upptäckts vid granskningen. *26 kap. 2 § skollagen*

I Tingsryds kommun är det bildningsnämnden som har tillsynsansvar över fristående förskolor samt fristående pedagogisk omsorg.

En tillsynsmyndighet har för sin tillsyn rätt att på plats granska sådan verksamhet som står under dess tillsyn. Tillsynsmyndigheten har i den omfattning det behövs för tillsynen rätt att få tillträde till de byggnader, lokaler och andra utrymmen som används i verksamheten. *26 kap. 6 § skollagen*

Den vars verksamhet står under tillsyn enligt denna lag är skyldig att på tillsynsmyndighetens begäran lämna upplysningar samt tillhandahålla handlingar och annat material som behövs för tillsynen. *26 kap. 7 § skollagen*

Tillsynsmyndigheten ska inom ramen för sin tillsyn lämna råd och vägledning. *26 kap. 9 § skollagen*

Tillsyn kan genomföras både förannmält och oanmält. Tillsynen omfattar även de uppgifter som lagts på entreprenad. Kontroll görs av avtal gällande de uppgifter som lagts på entreprenad, entreprenörens utförande av uppgifterna och hur en entreprenör uppfyller bildningsnämndens riktlinjer.

I bildningsnämndens tillsyn ingår att ta emot och utreda synpunkter och anmälningar från föräldrar eller medborgare.

En regelbunden tillsyn är ett främjande arbete, där kommunen förvissas sig om att den enskilda verksamheten håller god kvalitet och säkerhet, men även en metod för att i god tid uppmärksamma eventuella brister och minska risken för allvarliga missförhållanden.

13.2 Tingsryds kommuns tillsyn, råd och vägledning

Vid tillsyn granskar bildningsförvaltningen verksamhetens kvalitet, säkerhet, om verksamheten bedrivs i enlighet med de förutsättningar som angavs vid tillståndsgivningen samt efterlevnad av styrdokumentet. Tillsynen har olika karaktär beroende på anledningen till tillsynen.

Tillsyn i samband med ansökan

I samband med ansökan om att driva fristående förskola eller pedagogisk omsorg genomförs en tillsyn.

Förstagångstillsyn

Förstagångstillsyn genomförs 6–12 månader efter att verksamheten startat upp sin verksamhet.

Tillsyn i samband med verksamhetsförändring

En verksamhetsförändring ska anmälas till bildningsförvaltningen i form av en ansökan. Exempel på verksamhetsförändring är byte av företagsform, lokalbyte, byte av pedagogisk inriktning och utökning av antalet platser. Bildningsnämnden beslutar utifrån anmälda förändringar.

Tillsyn på grund av klagomål och andra anmälningsärenden

Till bildningsförvaltningen inkommer anmälningar från allmänheten. Anmälningar av sådan karaktär som handlar om barns säkerhet har alltid en hög prioritet. En bedömning av karaktären på anmälan görs i samråd med andra inom bildningsförvaltningen. Vid tillsyn på grund av anmälningsärenden kan tillsyn utföras omgående och utan föranmälan. När ärendet inte bedöms som akut kontaktas berörd pedagogisk omsorg eller rektor, för att informeras om vad som skett och ärendet överlämnas för åtgärd. Alternativt kan ett tillsynsbesök planeras in i samband med händelsen eller som en uppföljning när åtgärd snarast vidtagits.

Regelbunden tillsyn

Tillsynsbesök genomförs årligen. Tillsynsbesökets omfattning aviseras cirka en månad i förväg. I samband med det begär kommunen att få ta del av aktuella handlingar från den enskilda verksamheten som till exempel verksamhetsplaner, informationsmaterial, utvärderingar etc. Efter varje tillsynsbesök skrivs en rapport om resultatet av tillsynen.

Om det vid tillsynen framkommer brister i verksamheten fattar bildningsnämnden beslut om ingripande enligt 26 kap. 10–16, 18 §§ skollagen. Bildningsförvaltningen följer upp att verksamheterna vidtar de åtgärder som behövs.

Bildningsförvaltningen kan avstå från ingripande enligt 26 kap. 12 § skollagen (2010:800).

Vid tillsyn granskar bildningsförvaltningen verksamhetens kvalitet utifrån tre huvudområden.

- att skollagen följs
- att förskolan följer läroplanen, Lpfö 18
- att verksamheten uppfyller krav enligt godkännande

Tillsynens uppläggning och arbetsmetoder;

- föräldraenkäter
- personalenkäter
- observation av verksamheten
- genomgång av olika dokument
- samtal med rektor och ibland även huvudman

Metoderna ser olika ut beroende på tillsynens art.

Om det vid tillsyn framkommer brister i verksamheten beslutar bildningsnämnden om ingripanden i enlighet med 13.3. Förskolan eller den pedagogiska omsorgen får möjlighet att rätta till eventuella brister inom en utsatt tidsperiod beroende på bristernas allvarlighetsgrad.

Uppföljande tillsyn

En form av uppföljande tillsyn genomförs då förskolan eller pedagogiska omsorgen uppvisat brister som ska åtgärdas inom en bestämd tid. Denna form av tillsyn sker löpande både som verksamhetsbesök men även genom att till exempel reviderade dokument redovisas för bildningsförvaltningen.

Riktad tillsyn

En riktad tillsyn kan inriktas mot ett speciellt område eller en specifik sakfråga. I vissa fall kan en riktad tillsyn också göras på grund av att bildningsförvaltningen har fått indikationer om att en viss verksamhet eller huvudman har brister inom ett eller flera områden. Varje riktad tillsyn utformas utifrån det område som granskas och syftet med tillsynen. Granskningen kan göras till exempel i form av dokumentstudier, besök och intervjuer med rektor, pedagoger och vårdnadshavare. Urvalet av vilka verksamheter som ska synas beror på vad den riktade tillsynen inriktar sig på. Syftet är att kontrollera att de granskade verksamheterna följer lagar och regler. Granskningen ska leda till utveckling. Bildningsnämnden fattar enskilda beslut med eventuella krav på åtgärder för varje granskad verksamhet. Om tillsynen avser ett speciellt område eller en specifik sakfråga och flera verksamheter ingår i tillsynen sammanställs resultaten av en riktad tillsyn i en övergripande rapport.

Varje verksamhet får i samband med tillsynen muntlig och skriftlig information om uppmärksammade brister och utvecklingsområden. Råd och stöd ges och verksamheten får en viss tid på sig att åtgärda bristerna. Efter avslutad tillsyn skrivs en tillsynsrapport.

13.3 Ingreppet vid tillsyn

Om det föreligger allvarliga missförhållanden vid den fristående förskolan eller den fristående pedagogiska omsorgen ska kommunen förelägga den som ansvarar för verksamheten att avhjälpa missförhållandet. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart och ska ange de åtgärder som kommunen anser nödvändiga för att avhjälpa bristerna. Ett föreläggande får förenas med vite. Kommunen kan under vissa förutsättningar även avstå från ingripande. Huvudmannen ska redovisa för kommunen hur den ska åtgärda de brister som framkommer vid tillsynsbesöket. Om bristerna inte åtgärdas inom den tidsram som angivits och/eller om bristerna är omfattande och allvarliga kan bildningsförvaltningen lämna förslag till bildningsnämnden att tillståndet återkallas.

Med allvarliga missförhållanden avses

- att huvudmannen inte iakttar sina skyldigheter enligt lagen om registerkontroll av anställda och andra personer som deltar i barnverksamheten inom förskoleverksamhet eller pedagogisk omsorg och bristerna inte avhjälps efter påpekande till den som ansvarar för verksamheten
- brister i säkerheten eller om det på något sätt framkommer misskötsel av barnen i form av vanvård, våld, kränkningar etcetera.
- oegentligheter i form av ekonomiskt bedrägeri, såsom medvetet felaktiga redovisningar i syfte att generera högre intäkter från kommunen än vad som är berättigat
- att huvudmannen inte följer gällande lagar, avtal och styrdokument
- övriga missförhållanden som riskerar barnens hälsa och som på ett allvarligt sätt rubbar förutsättningarna för verksamheten

26 kap. 8 § skollagen

Föreläggande

En tillsynsmyndighet får förelägga en huvudman som enligt denna lag står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten eller, i fråga om enskild huvudman, de villkor som gäller för godkännandet eller beslutet om rätt till bidrag. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart.

Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna. Om en analys enligt 2 § andra stycket ger stöd för det, kan åtgärderna omfatta förändringar i lärarresurserna. *26 kap. 10 § skollagen (2010:800).*

Ett föreläggande enligt detta kapitel får förenas med vite. *26 kap. 27 § skollagen*

Anmärkning

En tillsynsmyndighet får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som enligt denna lag står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten. *26 kap. 11 § skollagen*

Avstående från ingripande

En tillsynsmyndighet får avstå från att ingripa om

1. överträdelsen är ringa,
2. den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse, eller
3. det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande.

26 kap. 13 § skollagen (2010:800).

Återkallelse av godkännande

En tillsynsmyndighet får återkalla ett godkännande, ett medgivande eller ett beslut om rätt till bidrag som myndigheten har meddelat enligt denna lag, om

1. ett föreläggande enligt 10 § inte har följts, och
2. missförhållandet är allvarligt.

Ett godkännande eller beslut enligt första stycket får också återkallas om

1. ett föreläggande enligt 10 § inte har följts, och
2. den enskilde vid den etableringskontroll som avses i 9 a § inte kan visa att rimliga åtgärder har vidtagits för att få till stånd ett samråd enligt 2 kap. 6 a §

26 kap. 16 § skollagen (2010:800)

Tillsynsmyndigheten får besluta att ett beslut om återkallelse ska gälla trots att det inte har vunnit laga kraft. *26 kap. 16 § skollagen*

Tillfälligt verksamhetsförbud

Om det är sannolikt att ett beslut om återkallelse enligt 13 § eller ett beslut om statliga åtgärder för rättelse enligt 17 § kommer att fattas, och beslutet inte kan avvaktas med hänsyn till allvarlig risk för barnens eller elevernas hälsa eller säkerhet eller av någon annan särskild anledning, får tillsynsmyndigheten förbjuda huvudmannen att tills vidare, helt eller delvis, driva verksamheten vidare.

Beslut enligt första stycket gäller omedelbart, om inte annat beslutas och får gälla i högst sex månader. *26 kap. 18 § skollagen*

13.4 Överklagande av beslut

Beslut av en kommun eller ett landsting får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

28 kap. 5 § skollagen

Beslut som kan överklagas är; godkännande att bedriva fristående förskola, återkallande av godkännande, rätt till bidrag, grundbelopp och tilläggsbelopp, tillfälligt verksamhetsförbud samt vitesföreläggande.

Ett beslut ska överklagas skriftligt. Av skrivelsen ska framgå vilket beslut som överklagas och den ändring av beslutet som klagande begär.

Överklagandet ställs till förvaltningsrätten men lämnas in till bildningsnämnden för vidarebefordran till förvaltningsrätten. Överklagandet måste komma in till bildningsnämnden inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

Bildningsnämnden prövar om överklagandet har kommit in i rätt tid. Om överklagandet har kommit in för sent ska bildningsnämnden som huvudregel avvisa det. Om överklagandet inte avvisas ska bildningsnämnden överlämna överklagandet och övriga handlingar i ärendet till förvaltningsrätten.

Bildningsnämndens beslut följs av en anvisning om hur ett beslut kan överklagas.

Tingsryds kommun, Bildningsförvaltningen
Box 88
362 22 Tingsryd
E-post: barn.utbildning@tingsryd.se

Källor

Skollagen (2010:800) http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Skollag-2010800_sfs-2010-800/

Förskolans läroplan (Lpfö 18) <https://www.skolverket.se/publikationer?id=4001>

Skolverkets allmänna råd för kvalitet i förskolan
https://www.skolverket.se/sitevision/proxy/publikationer/svid12_5dfce44715d35a5cdfa2899/55935574/wtpub/ws/skolbok/wpubext/trycksak/Blob/pdf3749.pdf?k=3749

Lagen om belastningsregister (1998:620) <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19980620.htm>

Diskrimineringslagen <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/20080567.htm>

Socialtjänstlagen (2001:453) http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Socialtjanstlag-2001453_sfs-2001-453/

Förordningen om skydd mot olyckor (2003:789) http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Forordning-2003789-om-skydd_sfs-2003-789/

Systematiskt brandskyddsarbete (SBA <https://www.msb.se/sv/Forebyggande/Brandskydd/Ansvar-SBA--skriftlig-redogorelse/Skriftlig-redogorelse-/>